

ΕΝΑΣ... ΤΟΥΡΚΟΣ ΦΙΛΕΛΛΗΝ

Ο ΧΑΣΑΝ ΜΑΝΤΑΛ

Η ναυμαχία του Τασαμέ. Φρικώδες αιματοκύλισμα. Ο Χασάν συκοφαντείται. Τò νέο του κατόρθωμα. Η νίκη του κατά τών Ρώσων στη Λήμνο. Στην Αίγυπτο και στη Συρία. Ο άφαντος των 'Αλβανών της Πελοποννήσου. Τò ενδιαφέρον του Χασάν για τούς 'Ελληνες. Ο θάνατός του.

Συνεχίζουμε σήμερα την ιστορία της περιπετειώδους ζωής του περιφήμου 'Οθωμανού... φιλέλληνας Χασάν Μαντάλ.

Μιά άπ' τις πολλές παραδόσεις που υπάρχουν γι' αυτόν, αναφέρεται ότι και κατά την τρομερή ναυμαχία που διηγήθηκαμε στο προηγούμενο φύλλο, ο Χασάν Μαντάλ εσόθηκε έμ βεβαίου θανάτου άπό ένα 'Ελληνα.

Τήν λεπτομέρεια αυτή της διασωσής του την αναφέρουν στο βιβλίο τους και οι άδελφοί Δημ. και Νικ. Στεφανόπουλοι.

Άς επανέλθουμε όμως στην άφηγητη της αιματηρότατης ναυμαχίας μεταξύ Τούρκων και Ρώσων.

Τά δύο μονημαχούτσα πλοία, άπου πήραν φωτιά ή μαρτυροθήκες τους, ανατινάχτηκαν στον άέρα. Κατόπιν αυτού οι διαμαχόμενοι στόλοι άποφορίστηκαν, και ή μόν Ρωσικός άπομακρύνθηκε, ή δέ Τουρκικός άποτορήθηκε μέσα στον όρμο του Τασαμέ. Ο Χασάν, άνα έβλεπε τις πληγές του, τρέχει στον Καπετάν Πασά και τού παριστάνει τόν κίνδυνο που διατρέχουν τά πλοία τους αν μείνουν μέσα στον στενόν έκεινον όρμο. Άνάμεσα ύφάλων και βράχων. Ο Χοζαμεδιν όμως, νομίζοντας τόν έυατο του άσφαλισμένο κοντά στα πυροβόλα τών φρουρών του Τασαμέ, δέν άκουσε τη συμβουλή του Χασάν, άλλ' άπεναντίας άπηγόρευε αύτησως την έξοδο κήθε πλοίου, έξήτησε έντονος άπό τόν 'Ελλησποντιο και έξόδψει όλη την άλλη μέρα στις παράλιες κανονιστοεισές!...

Στό μεταξύ, οι Ρώσοι άνασυντάχτηκαν και κατασκεύασαν περιπολικά, τά όποια διηύθησαν έν καιρψ νυκτός προς τόν Τουρκικό στόλο, συνουθενά άπό τρία πλοία της γραμμής. Οι Ρώσοοι άρχισαν να σφενδονίζουν κατά τών Τούρκων άδιάκοπο χολάζεσρα όδη, φλογόφορον και άλλων εκρηκτικόν ύλών της έποχής εκείνης. Σέ λίγο, έφτασαν και άλλα Ρωσικά πλοία και άρχισαν σφοδρό πύρ, κατά τών Τουρκικών πλοίων, ένψ ή βομβάρδα έκρινε τις τρομερές της μόνιμης. Τά δύο περιπολικά νυφερνομένα άπό 'Αγγλους άξιωματικούς, έκόλλησαν στή γραμμή τών Τουρκικών πλοίων και τούς μετέδωσαν τη φωτιά. Οι Ρώσοοι τά έγκυτέλειαν και όπισθοχώρησαν έπιτηθείς.

Ο Τουρκικός στόλος, πικνωμένος για τη στενότητα του χάρου, μη μπορώντας ν' άπομακρυνθή, πήρε φωτιά περί-περά! Ο κόλπος του Τασαμέ μοιαζε πύρνο ποταμό, γένεα της κολάσεως, μέσα στην όποία άντηχόσαν ή σταραχτικές κραυγές των καιόμενων Τούρκων!... Πολλοί πέφτανε στη θάλασσα να σωθούν άλλά βρρίσκανε τó θάνατο άπό τις Ρωσικές σφαίρες. Τέλος παίρνουν φωτιά ή μαρτυροθήκες τών Τουρκικών πλοίων, και τρομεροί άκούγονται κρότοι μέσα στη μεγάλη αυτή πυρκαγιά. Σίδηρα άναμμένα άπό τά καιόμενα καρβάρια, άνθρωποι που ξεφυγόσαν, κορμιά κροφτηραομένα σφενδονίζονται σε όλες τις διευθύνσεις!... Τò τρομερό αυτό θέαμα έκάρτησε άπό τη μά μετá τά μεσάνυχτα ως στις 7 τó πρωί Ο Τουρκικός στόλος γίνηκε στάχτη, καταστράφηκε σε

λίγες ώρες!...

Έπειτα άπό την πανωλεθρία αύτή, ή δειλός Χοζαμεδιν καθήρεθη άπό τó άξίωμα του και άντι αυτού διορίστηκε Καπετάν Πασάς ή Τζαφέρ. Η θέση αύτή, κατά δίκαιο λογο, άνήκε στον άνδρα-γαθόσαστα γενναίο Χασάν, άλλ' οι έχθροί του τόν ελιξαν συκοφαντήσε στο Σουλτάνο, ότι τάχα είχε συντελέσει στην καταστροφή του σιάου!...

Έν τούτοις, ή Χασάν, χωρίς να λογαριάσει την άδικία που τού γίνηκε, σέφτηκε να κινή ένα παράτολμο κατόρθωμα, για ν' άποστομώσει τούς συκοφάντας του.

Μόλις λοιπόν γαρτέθηκε άπό τις πληγές του, πήγε στον 'Ελλησποντιο, έστρατολόγησε 4000 άνδρειςους, άπό τούς όποιους καθένας έφερε μόνο ένα πιστόλι κ' ένα καλό μαχαίρι και άποράσινα να λυρωθή την κινδυνεύουσα Λήμνο, που την πολιορκούσε άπό τρεις μήνες ή 'Ορλόφ με τó στόλο του και με άποβατικά άγγηματα.

Ο Χασάν είχε μάθει ότι ή Τουρκική φρουρά της Λήμνου, έπειτα άπό άπευσομένη άντίσταση, άναγκάστηκε στις 24 Σεπτεμβρίου 1770 να συνθηκολογήσει και δει έτοιμαζόταν να παροδοθή θέλησε λοιπόν να τούς προλάβη. Άποβρίβαται άμισσός με τó στρατό τ ν ή νύχτα της 27 Σεβρίου σε μία έσημη άντη του νησιού, μπάινει κρυφά στο κάστρο, κατεβάζει τη λευκή σημαία της ειρήνης, σηκώνει την κόκκινη της ήμισελήνου, και διατάζει γενική έξοδο!... Οι Ρώσοοι, που δέν έπεριμένασαν έν τέτοιο αίσρηδιασμο, καταλαμβάνονται άπό πανικό, έγκαταλείπουν τά κανόνια τους, τρέχουν άταχά προς τη θάλασσα, ρίχνονται στα πλοία τους, κούβουν με βία τά στοιμιά και φεύγουν άπό τη Λήμνο.

Όταν τó άνδραγαθήμα αυτό του Χασάν γίνηκε γνωστό στην Κωνσταντινούπολι — έπειτα μάλιστα άπό την πανωλεθρία του Τασαμέ — έγέννησε μεγάλο ένθουσιασμό. Ο Χασάν Μαντάλ έθεωρήθηκε 'εθνικός ήρωα', όνομάστηκε άρχιναύαρχος και έπιθεσητής του στόλου, τόν όποιον έσηκολούθησε να διευθίνη και μετá την άποακωναν του Ρωτικού στόλου άπό τó Αίγαίο. Ο Χασάν Πασάς είχε φτάσει πιά στον κολοσσό της δόξης του. Κάποτε που περνοσε άπό τις φιλικές του Σεραγίον ειπε στον ύπισπότη του:

— Να ίδδω μέσα με ελξε φρεσι μία φερά ή φθόνος τών έχθρών μου!...

Έπειτα μήνεσ μέσα και μοίρασε στους φιλικωμένους χόρηματα.

Ο Χασάν Πασάς κατά τη διάρκεια της ναυμαχίας του έφερε σπουδαίες μεταρρυθμίσεις στον Τουρκικό στόλο, στην κατασκευή τών πλοίων και

στην έκπαίδευσι τών όρειματικών. Στους χροϊαιανούς κτωίκους που νησιώ τον Αίγαίο άκόμη και σε κείνους που ελιξαν βρρίσσει τούς Ρώσοοι, φέρθηκε με μεγάλη έπιείκεια. Κάθε Έλλην που θά κατέφευγε σ' αυτόν έπροστατεύετο. Κάποτε που ή ναυαρχία του ήταν στην Πόρο, ή Χασάν ένόρωσε ένα μορφωμένο νέο, Παριανό, τó Νικόλστο Μαυρογένη που μιλούσε σε πάντε ξένες γλώσσες. Ο Χασάν τόν έξετίμησε, τόν έπηρε διαμνημά του στόλου και άργότερα τόν έπροβίβασε σ' άνώτερα άξίωματα της Άυτοκρατορίας. Ύστερα άπό τó άνδραγαθήμα της Λήμνου, ή Χασάν Πασάς ήταν ή έννοσούμενος του Σουλτάνου. Μετá την άναχώρησι τών Ρώσων άπό τις Τουρκικές θάλασσες, ή Σουλτάνος του άνόητος την καταστολή της έξεγρώσεως στην Αίγυπτο και στη Συρία. Ο Χασάν έφερε σε τέλος την έκοστρατεία αύτή, κατετόρπισσε τούς επαναστάτες, και πήρε έπισήμως τόν τίτλο 'Γαζής'. Όταν ένόρωσε στην Κωνσταντινούπολι, σιτά 1779 τού άνόητος νέα έκοστρατεία: Οι 'Αλβανοί είχαν άποθραυνθεί στην Πελοπόννησο και κατατυραννοσσαν τούς κατοίκους. Δέν ύπάκουαν πιά ούτε στις διαταγές της 'Υψηλής Πόλης και ελιξαν γίνε κρύτες. Ο Σουλτάνος άνόητος σε Χασάν να τούς διώξη άπό τó Μωριά. Ο Χασάν βρρίκε την εδκαίρια να δείξη μία φορά άκόμη την εθγνομοσίηση του στους φίλους του 'Ελληνες, κατέβηκε στην Πελοπόννησο έπι κεφαλής στρατού, και άνάγκασε τούς 'Αλβανούς να φύγουν μία όμα άρχήτερα, σφαγιάσεσ γιλιάδας έξ άσών, τη βοηθεία τών έντοπίων 'Ελλήνων όρματαλών.

Ο Χασάν Μαντάλ 'Ορλόφ πέθανε στη Σμύρνη, γέρος πιά, πλοσός και τιμώμενος άπό τούς 'Οθωμανούς και τούς 'Ελληνες.

στον έπειδή τούς άγάπησε περισσότερο άπό μένα...

Κ' έπειδή ή 'Ιησού, τόν άκουγε σκεπτικός, ή Λάζαρος συνέχισε: — Έκείνοι που καταρριόταν τó θάνατο είν' εκείνοι που χά-νουν τούς άγαπημένους τους... Τό παθαίνουν σάν τις μητέρες οι όνοτες πλλές, φορές καταριούντα μία ώραία γυναίκα που γοητεύει και τούς παίρνει τó παιδί τους... Γιατί ή θάνατος εινε γλυκός για κείνους που πεθαίνουν!... Έκείνοι που δέν τόν θάλουν είν' εκείνοι που τόν φοβούνται, γιατί δέν μπόρουν να μαντέψουν μέσ' άπ' τά φριχτά σκοτάδια, με τά όποια τόν σκοπάζουν ή όρφώσετες, τη γλυκειά του γαλήνη, την αίσνια του μακαριότητα... Κ' έμένα που πέ-ρασα τη στενή πύλη του θανάτου, γιατί μ' έξανάγκασε να γυρσι πίσω;. Κύριε, Κύριε, άφού μ' άγαπάς, γιατί μ' άνάστησες;...

Τότε ή 'Ιησού, τού όποιου τά μένα έμεναν πάντα συλλογισμέ-να, σήκωσε άπάνω τόν Λάζαρο.

— Φίλε μου, τού ψιθύρισε, σηνγάμην. Τά ήξερα όλα αυτά τά πράγματα που μου ειπες... Γι' αυτό και τη στιγμή που σε κάλεσα πίσω στη ζωή, έπλασα... Μά τó πλθός δέν έκατάλαβε τη σημασία τών διακρόν μου... Σ' άνόστησα, γιατί ή πατέρας μου θέλησε να ζήσης και ή βουλήσεις του πατρός Μου εινε σιοεινές... Ζησε λοιπόν μέσ' στην άγάπη τών άδελφών σου και μέσ' σ'ό σεβασιμό τών φίλων σου...

Και χαιριότανε τó Λάζαρο, χωρίς νάν να προσέξη τούς μαθητάς του που τόν άκολουθούσαν, ή όραιος θεός της άγάπης και της σιμπίνας κατέβηκε άργά τó λόφο συλλογισμένος και μεγα-χολικός, άφήνοντας να κυματίζουν ή δίπλες του χιτώνος του άνάμεσα άπό τ' άγκάθια του δρόμου...

GUY DE CHANTEPLEURE

